

## EEN UPDATE VAN HET PRRS-PLAN EN BIGVITALITEIT

# Samen stappen zetten voor een vitale varkenshouderij

Een gezonde leefomgeving, gesloten kringlopen, gezonde dieren, diervriendelijke houderij, aantrekkelijk verdienmodel, stevige marktpositie en bijdragen aan een beter klimaat. Het zijn de ambities van de Nederlandse varkenshouderij. Diverse partijen hebben hun krachten gebundeld in de Coalitie Vitale Varkenshouderij (CoViVa) voor een vitale varkenshouderij. In dit artikel lichten we twee projecten toe: het Nationale PRRS-plan en Bigvitaliteit.

### Nationale PRRS-plan

In 2021 is het Nationale PRRS-plan aangekondigd door CoViVa. In 2022 zijn we daadwerkelijk van start gegaan met de PRRS-aanpak in de zeven voorlopergroepen (bestaand uit in totaal 49 voorloper-varkensbedrijven). Deze voorloperbedrijven gaan op hun eigen bedrijf ervaring op doen met een standaard monitoringssystematiek voor PRRS en vooral ook met hun eigen PRRS-aanpak.



Karlijn Eenink

### Kennis opdoen

Het doel is gesteld om in 2050 als Nederlandse varkenshouderij vrij te zijn van PRRS en daarvoor hebben we alle varkenshouders in Nederland nodig! Een belangrijk onderdeel van het project is om de inhoudelijke kennis over het aanpakken van PRRS te vergroten. Het gaat zeker niet alleen over de diergeneeskundige inhoud. Het is ook heel belangrijk om te ontdekken welke factoren wel of niet motiverend werken om met PRRS aan de slag te gaan en welke angsten misschien moeten worden weggenomen. Deze kennis kunnen we vervolgens gebruiken om alle varkenshouders in Nederland met de juiste argumenten te motiveren om aan PRRS te gaan werken. ►





Onlangs was er een online kennissessie over PRRS waar het naast technisch inhoudelijke zaken, zoals bioveiligheid en bedrijfsmanagement, ook vooral ging over wie de regie in Nederland moet pakken als het gaat over PRRS-aanpak. Hoe krijgen we iedereen mee en wat is daarvoor nodig? De vergelijking werd gemaakt met andere landen in Europa, waar de PRRS-aanpak wordt aangestuurd door bijvoorbeeld de overheid, of waar gewerkt wordt met prijsaanpassingen door de markt op basis van de PRRS-status. Dat is in Nederland niet het geval, het PRRS-vrij worden is een plan voor en door de sector.

Het werd die avond opnieuw duidelijk dat er niet alleen vraagstukken moeten worden beantwoord over het technisch aanpakken van PRRS, maar dat er juist ook aandacht nodig is voor de menselijke kant en het waarom of juist het waarom niet. En heel belangrijk: PRRS-vrij worden als Nederlandse varkenshouderij lukt ons alleen samen.

#### **De voorloperbedrijven**

Samen, zo gaan de voorloperbedrijven ook te werk. Samen met hun dierenarts hebben ze een plan van aanpak gemaakt voor de

*Uit dit onderzoek zullen uiteindelijk aanbevelingen komen die we als sector kunnen gebruiken om de PRRS-aanpak landelijk uit te rollen*

aanpak van PRRS op hun bedrijf, of zijn daarmee bezig. In de praktijk blijkt dat dat nog best ingewikkeld kan zijn om er echt samen voor te gaan zitten en een strategisch plan te maken voor de lange termijn. Er gebeurt zoveel op het varkensbedrijf, het dagelijkse werk vraagt al snel de aandacht van varkenshouder en dierenarts.

Toch is het belangrijk om in 2050 ons doel te bereiken en een langetermijnplan te maken op een varkensbedrijf. Het is mooi om te zien dat dit bij een groot aantal van de voorlopergroepen ook lukt. Zo'n plan van aanpak is maatwerk, want hoewel er voldoende maatregelen denkbaar zijn die op ieder bedrijf uitvoerbaar en nuttig zijn, is ieder bedrijf en iedere varkenshouder anders. Maatregelen die voor de één vanzelfsprekend zijn, zijn voor de ander moeilijk haalbaar.

#### **Onderzoeken**

Er is veel kennis beschikbaar over de aanpak van PRRS op varkensbedrijven, zowel in Nederland als internationaal. En het is diverse bedrijven gelukt om, met inzet van verschillende interventies en strategieën, hun bedrijf vrij te maken van het PRRS-virus. Als we lijken te weten hoe het moet, waarom zijn we dan nog niet PRRS-vrij als Nederland? Blijkbaar zijn er factoren of onzekerheden die ons tegenhouden om die stap te zetten, op het individuele bedrijf of in de regio. Waar maken we ons dan zorgen over? Wat belemmert ons om die stap te zetten, of wat zou ons juist wel motiveren? Voor dit soort vragen is de afdeling strategische communicatie van Wageningen University & Research (WUR) aangesloten bij dit project. De onderzoekers van WUR gaan bij varkenshouders, voorloperbedrijven en niet-voorloperbedrijven, dierenartsen en andere erfbetreiders informatie inwinnen over de aanpak van PRRS. Ze

zullen daarbij onder andere aandacht besteden aan waar varkenshouders hun informatie over PRRS vandaan halen, wie ze graag bij de aanpak betrokken zien en wat ze dan van adviseurs verwachten. Ook zal het gaan over wat varkenshouders nodig hebben om de stap te zetten naar een structurele PRRS-aanpak op hun bedrijf, waar ze bang voor zijn als het niet lukt, of juist als het wel lukt en PRRS opnieuw geïntroduceerd wordt. Uit dit onderzoek zullen uiteindelijk aanbevelingen komen die we als

sector kunnen gebruiken om de PRRS-aanpak landelijk uit te rollen.

Als we beter weten wat iedereen wil, wat de verschillen zijn en eventuele angsten (deels) weg kunnen nemen, zullen we met alle Nederlandse varkenshouders samen op weg kunnen gaan naar een PRRS vrij Nederland. Lees hierover meer op pagina 23 van deze *Varken*.

# Zo zetten we in op bigvitaliteit

**De verbetering van de bigoverleving rondom de geboorte en tijdens de lactatie is een thema dat veel aandacht krijgt in de politiek, praktijk en maatschappij. Een goed thema om met elkaar mee aan de slag te gaan. Hoe staat het ervoor met het bigvitaliteitsproject, één van de projecten uit het werkpakket 'Robuuste en gezonde varkens in een diervriendelijke houderij', van de PPS Vitale Varkenshouderij (CoViVa). Onderzoeker Jobke van Hout neemt ons mee.**

Het grootste deel van biggen valt uit rondom de geboorte en in de eerste dagen na de geboorte. Uit de diverse onderzoeksprojecten hebben we al veel kennis opgedaan over dit onderwerp. Een deel van deze kennis gebruiken we nu voor het Project Bigvitaliteit. Door de samenwerking van private en publieke partijen willen we uiteindelijk een toolbox ontwikkelen met praktische hulpmiddelen voor de varkenshouder: de Vitale Big Box. Wat zijn de aandachtspunten op jouw bedrijf en welke concrete acties kun je daarop ondernemen? Zo werken we samen aan vitale en gezonde biggen.

## Data vertalen naar praktijk

Jobke van Hout werkt als onderzoeker bij GD en is betrokken bij dit project. Zo'n tien bedrijven doen mee in zogenaamde Experience Teams en houden al enkele maanden van alles bij in de kraamstal, door op verschillende momenten in het leven van een kraambig vragenlijsten in te vullen. Het project is opgedeeld in drie 'onderwerpen'; het verbeteren van bigoverleving bij geboorte en in de kraamstal en het bevorderen van uniformiteit rond spenen. De bedrijven vullen diverse vragenlijsten in. Bijvoorbeeld over het geboortegewicht van de biggen: hoeveel zijn er geboren die minder dan 800 gram wegen? En komt de zeug goed overleefd voor de eerste voerbeurten?

De eerste data van de deelnemende bedrijven stromen binnen. Jobke: "We zoeken nu uit of we vanuit die gegevens één, of twee bedrijfsprocessen naar voren kunnen halen waar verbete-

ring mogelijk is. Oftewel, kunnen we van een veelheid aan mogelijke oorzakelijke bedrijfsprocessen, onderbouwd prioriteren en daarmee focussen op één of twee processen waar die varkenshouder zich op kan richten? Zodat hij met de grootste knelpunten aan de slag kan? De eerste resultaten laten zien dat dit goed mogelijk is. Bovendien ervaren we nu dat dat wat we in deze fase 'op papier' concluderen ook echt aansluit bij het idee op het bedrijf."



Jobke van Hout

## Metten is weten

Ieder bedrijf is uniek en er zijn tientallen factoren die impact hebben op bigvitaliteit. Zomaar aan knoppen draaien en dingen veranderen is dan ook niet wenselijk. "Stel je verandert tien dingen, dan weet je nooit welke nu uiteindelijk werkte. Daarbij kan ingrijpen op het ene, invloed hebben op het andere. Het is belangrijk om keuzes te maken op basis van kennis. Meten is weten en daarom vinden wij het zo belangrijk dat er gegevens via (in ons geval) vragenlijsten worden verzameld", legt Jobke uit.

## Toolbox met hulpmiddelen

Jobke: "We willen uiteindelijk, per bedrijfsproces, gerichte adviezen kunnen geven met behulp van een zogenaamde 'proceskaart'. Stel je vult de vragenlijst in en er komt bij jou uit dat je op het gebied van biestmanagement kunt optimaliseren. Dan vind je in die toolbox middelen die je kunt gebruiken: een proceskaart én tips voor het meten van bepaalde zaken en 'best practices'. Bijvoorbeeld hoe je zelf kunt meten of de biestopname voldoende is; door biggen te wegen of door het onderzoeken van melk- en bloedmonsters. Je ziet in de toolbox ook gelijk wat de voor- en nadelen zijn van die hulpmiddelen. Is iets minder specifiek of heel arbeidsintensief? Zo kun je samen met je adviseurs weloverwogen keuzes maken om bedrijfsprocessen aan te passen en bij te sturen waar nodig."

De Vitale Big Box wordt gevuld met hulpmiddelen om in beeld te brengen welke selectie van bedrijfsprocessen geoptimaliseerd moet worden om bigvitaliteit te verbeteren. Ook vind je er middelen om de geselecteerde bedrijfsprocessen daadwerkelijk te verbeteren. Om zo uiteindelijk bij te dragen aan een planmatige aanpak van bigvitaliteit. ■